

Coöperatieve Agrarische Natuurbeheervereniging
Collectief Rivierenland

Akkerbeheerplan

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Versie 2019
Deelnemers ANLb

1 februari 2019

Inhoudsopgave

1. Doelstelling beheerplan kruidenrijke akkerranden, akkers en wintervoedselakkers	3
1.1. Droge en Natte dooradering	3
1.2. Waterkwaliteit.....	3
2. Inzaaien	4
2.1 Zaadmengsels en zaaidichtheid.....	4
2.2 Inzaaiadviezen	4
3. De akkerbeheerpakketten met zaadmengsels en -dichtheden.....	5
A15 Wintervoedselakker	5
A18 Kruidenrijke akker	6
A19 Kruidenrijke akkerranden.....	8
A19 Patrijzenrand	10
A19a1 Actief Randenbeheer bouwland (Waterschap Rivierenland)	13
Bijlage 3 Checklist onkruidbestrijding	14
CONTACT	16

1. Doelstelling beheerplan kruidenrijke akkerranden, akkers en wintervoedselakkers

1.1. Droge en Natte dooradering

De pakketten 15 (Wintervoedselakker) 18 (Kruidenrijke akker) en 19 (Kruidenrijke akkerrand en Patrijzenrand) worden in het werkgebied van Collectief Rivierenland vooral toegepast in de leefgebieden Droge en in mindere mate ook de Natte dooradering.

Doelsoorten: Kerkuil, Steenuil, Keep, Zomertortel, Patrijs, Kneu, Geelgors, Grote lijster, Kramsvogel, Veldleeuwerik, Rugstreeppad, Knoflookpad.

Een belangrijk doel van de randen en akkers is het bieden van voedsel voor overwinterende akkervogels: bijv. Kramsvogel, Kneu, Geelgors, Keep en Patrijs. Ook andere soorten zoals vink, groenling profiteren mee. De randen en akkers vormen foerageergebied voor Kerkuil, Steenuil, maar ook voor roofvogels, er komen veel muizen en insecten voor. Randen worden vaak gebruikt in combinatie met landschapselementen, bosjes of watergangen. Zo mogelijk met aansluitend struweel of een mantel-zoom vegetatie. Die is ook in het broedseizoen aantrekkelijk voor diverse soorten zoals Kneu en Grote lijster. Om te zorgen dat er voldoende voedsel (zaad) beschikbaar blijft, worden de akkerranden en wintervoedselakkers jaarlijks opnieuw ingezaaid.

1.2. Waterkwaliteit

Daarnaast wordt pakket 19 (Kruidenrijke akkerrand) ook toegepast in het kader van de waterdoelen. In dat geval is de rand een bufferstrook langs watergangen.

Doel: vermindering van de uit- en afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen en daardoor verbetering van de waterkwaliteit. Akkerranden met dit doel kunnen ingezaaid worden met een meerjarig mengsel met naar verhouding meer grassen. Op plaatsen waar de rand ook ecologisch aantrekkelijk is of ter ondersteuning van (wilde) bijen, kan een inheems soorten- en bloemrijk hooilandmengsel ingezaaid worden.

Eenjarige kruidenrijke akkerrandenmengsels zoals deze bij beheercontracten die in 2016 zijn gestart mogelijk waren, worden afgeraden. Desgewenst kan bij die beheereenheden (eenmalig) meerjarige graslandkruiden doorgezaaid worden in een blijvende meerjarige (grazige) vegetatie.

2. Inzaaien

2.1 Zaadmengsels en zaaidichtheid

Elk beheerpakket heeft zijn eigen zaadmengsel en zaaidichtheid. Deze zijn verderop in dit document per beheerpakket weergegeven.

2.2 Inzaaiadviezen

Enkele adviezen voor het inzaaien van de kruidenrijke akkerranden en wintervoedselakkers en registratie hiervan bij RvO zijn generiek:

1. De randen worden door de deelnemer zaaklaar opgeleverd in maart/april, mits zich geen extreme weersomstandigheden voordoen.
2. Werk met een vals zaaibed. Bereid het zaaibed voor en geef daarna de onkruidzaden twee weken de tijd om te kiemen. Schoffel of eg de kiemplantjes weg en zaai daarna het bloemenmengsel in. Eventueel kan deze bewerking ook tegelijkertijd met het zaaien van het mengsel worden verricht, bijvoorbeeld met een rotorkoepel.

Ook de zaaibedbereiding na een vals zaaibed is van invloed op de hoeveelheid onkruiden die weer kiemt. Hoe vroeger het vals zaaibed wordt aangelegd, hoe groter het effect.
3. Het inzaaien wordt bij voorkeur door de ANV geregeld. Er wordt een afspraak gemaakt met een lid of loonwerker die over de zaadmengsels beschikt en die alle randen en voedselakkers inzaait.
4. Indien in rijen wordt gezaaid om te kunnen schoffelen (bijv. in Kruidenrijke akkers), kunnen de akkerkruiden het beste gelijktijdig met het graan in rijen gezaaid worden. Als op een gunstig zaaimoment op 1 à 2 cm diep wordt gezaaid maken zowel de granen als de kruiden goede kans goed op te komen.
5. De randen en akkers blijven gewoon landbouwgrond en blijven dus ook meetellen als oppervlakte voor het bepalen van mestplaatsingsruimte en toeslagrechten. Bij de gecombineerde opgave moeten de randen wel apart opgegeven worden door de deelnemer. Hiervoor wordt een aparte gewascode gebruikt, die in lijst op de website van het Collectief te raadplegen is. Voor 2018 was dit code 1926 (Agrarisch natuurmengsel).
6. De randen mogen niet worden gebruikt als wendakker en mogen niet worden bereiden. Bij het inzaaien van het gewas is het dus aan te raden om gewoon een kopakker in te zaaien. Het is alleen toegestaan de rand incidenteel te berijden voor bijvoorbeeld eenmalig slootonderhoud.

3. De akkerbeheerpakketten met zaadmengsels en -dichtheden

A15 Wintervoedselakker

Beschrijving

Het pakket Wintervoedselakker heeft een meerwaarde voor in Nederland overwinterende akkervogels zoals kneu, keep, patrijs, geelgors en veldleeuwerik. Niet geogoste zaden dienen voor hen als voedsel in de winter.

Beheereisen

1. Er wordt een rustperiode in acht genomen van 15 mei tot 15 maart [1];
2. Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 15 maart uit zomergraan, wintergraan, bladrammenas of een combinatie van deze gewassen [9];

Aanvullende beheervorschriften

3. In de rustperiode vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats;
4. Na 15 mei blijft het gewas staan tot 15 maart van het volgende jaar;
5. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan tijdens de rustperiode;
6. Wintergraan kan niet twee jaar achtereenvolgend op hetzelfde perceel worden geteeld. De beheereenheid mag, in overleg met het collectief, jaarlijks op een andere locatie worden aangelegd;
7. De beheereenheid dient jaarlijks tussen 16 maart en 30 april te worden ingezaaid met een gangbare zaaidichtheid, voor zover het zomergraan of bladrammenas betreft. Wanneer gekozen wordt voor een combinatie van gewassen, dienen deze in stroken naast elkaar geteeld te worden;
8. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3).

PAKKETTEN	
15a1	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart klei
15a2	Wintervoedselakker 15 mei tot 15 maart zand

Samenstelling akkerkruiden voor pakket Wintervoedselakker

Bouwlandgewas

Zomergraan, wintergraan of bladrammenas of een combinatie. Het zaaizaad moet onbehandeld zijn (dus bijvoorbeeld geen coating tegen vogelvraat hebben of met neonicotinoïden zijn behandeld).

Zaaidichtheid **bouwlandgewas**: gangbare dichtheid voor bovenstaande gewassen

Akkerflora

Op in ieder geval de buitenste randen (ca 12 meter breed) dienen minimaal 7 soorten inheemse akkerflora uit de akkerkruidenlijst van A18 Kruidenrijke akker regelmatig verspreid over een groot deel van de rand voor te komen.

Deelnemers mogen deze zelf kiezen en zo een eigen mengsel samenstellen, zolang deze maar voldoet aan soorten van bovengenoemde akkerkruidenlijst en deze zuiver inheems zijn (inheems genenmateriaal), Inheemse akkerflora van autochtone oorsprong zijn verkrijgbaar bij Biodivers (bijv. <http://biodivers.nl/b111-akkerkruidenmengsel/>) en Cruydt-Hoeck (bijv. <https://www.cruydhoeck.nl/winkel/mengsel-a6-njarige-akkerbloemen/p270>).

Extra inzaaien kan bijvoorbeeld door deze gemengd met zand handmatig met zaaikorf breedwerpig uit te strooien kort na de inzaai van het bouwlandgewas.

Zaaidichtheid **akkerflora**: 0,5 kg per hectare wintervoedselakker (is een gemiddelde, met name in ca 12 meter brede buitenste randen dik inzaaien).

A18 Kruidenrijke akker

Beschrijving

De kruidenrijke akker is van belang voor diverse soorten fauna in kleinschalige landschappen. De nectar, het stuifmeel, de zaden en de aangetrokken insecten vormen een interessante voedselbron voor veel dieren. Een goed ontwikkelde kruidenrijke akker is een bont pallet van grijsgeel of groengeel wuivende korenhalmen, rode klaprozen, witte kamilles en blauwe korenbloemen. Een niet te dicht gezaaid graangewas biedt ruimte voor de gewenste kruiden. Daarnaast wordt de effectiviteit van het pakket sterk verhoogd indien ruimte wordt geboden voor de vestiging en handhaving van meerjarige (overblijvende) kruiden.

Beheereisen

1. Minimaal 40% tot maximaal 100% van de beheereenheid bestaat in de jaren waarin graan verbouwd wordt van 15 mei tot 15 juli uit het gewas graan (niet zijnde maïs) [9];

Aanvullende beheervoorschriften

2. Bemesting van de beheereenheid met kunstmest is niet toegestaan, ook niet in de jaren dat geen graan geteeld wordt. Bemesting met organische mest is na afstemming met en akkoord van het Collectief wel toegestaan;
3. *Pakket a1*: In tenminste twee van de vier jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd;
4. *Pakket b1*: In tenminste drie van de vier jaren van de beheerperiode wordt graan (met uitzondering van maïs) verbouwd;
5. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3).
6. Er dienen minimaal 7 soorten akkerkruiden voor te komen, die opgenomen zijn in het akkerbeheerplan. Als deze niet voorkomen, is inzaai noodzakelijk. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels.

PAKKETTEN	
18a1	Twee van de vier jaar graan
18b1	Drie van de vier jaar graan

Samenstelling akkerkruiden voor pakket Kruidenrijke akker

Op in ieder geval de buitenste randen (ca 12 meter breed) dienen minimaal 7 soorten inheemse akkerflora uit onderstaande akkerkruidenlijst regelmatig verspreid over een groot deel van de rand voor te komen. Deelnemers mogen deze zelf kiezen en zo een eigen mengsel samenstellen, zolang deze maar voldoet aan soorten van onderstaande akkerkruidenlijst en deze zuiver inheems zijn (inheems genenmateriaal).

Extra inzaaien kan bijvoorbeeld door deze akkerkruiden gemengd met zand handmatig met zaaikorf breedwerpig uit te strooien kort na de inzaai van het bouwlandgewas. Of, indien in rijen het graan gezaaid wordt, deze in de rijen mee zaaien (lieftst ondiep: 1 à 2 cm diep).

Zaaidichtheid **akkerflora**: 1,0 kg per hectare kruidenrijke akker (is een gemiddelde, met name in ca 12 m brede buitenste randen dik inzaaien). Bolderik kan vanwege de giftigheid beter niet gezaaid worden als het graan voor consumptie (voor mens of vee) geoogst gaat worden.

Op de klei kan uit onderstaande lijst beter niet gekozen worden voor soorten die van nature alleen op zand voorkomen, te weten: Glad biggenkruid en Slofhak.

Soort		Soort	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Akkerandoorn	<i>Stachys arvensis</i>	Handjesereprijs	<i>Veronica triphyllos</i>
Akkerboterbloem	<i>Ranunculus arvensis</i>	Harige ratelaar	<i>Rhianthus alectrolophus</i>
Akkerdoornzaad	<i>Torilis arvensis</i>	Heelbeen	<i>Holosteum umbellatum</i>
Akkergeelster	<i>Gagea villosa</i>	Kalketrip	<i>Centaurea calcitrapa</i>
Akkerleeuwenbek	<i>Misopates orontium</i>	Klein spiegelklokje	<i>Legousia hybrida</i>
Akkerogentroost	<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>vernus</i>	Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>
Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>	Kleine wolfsmelk	<i>Euphorbia exigua</i>
Akkerviltkruid	<i>Filago arvensis</i>	Knikbloem	<i>Chondrilla juncea</i>
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>
Behaarde boterbloem	<i>Ranunculus sardous</i>	Korensla	<i>Anroseris minima</i>
Blauw guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>foemina</i>	Kromhals	<i>Anchusa arvensis</i>
Blauw walstro	<i>Sherardia arvensis</i>	Muizenstaart	<i>Myosurus minimus</i>
Bleekgele hennepnetel	<i>Galeopsis segetum</i>	Naakte lathyrus	<i>Lathyrus aphaca</i>
Bleke klapproos	<i>Papaver dubium</i>	Naaldenkervel	<i>Scandix pecten-veneris</i>
Bolderik	<i>Agrostemma githago</i>	Nachtkoekoeksbloem	<i>Silene noctiflora</i>
Brede wolfsmelk	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>
Dauwnetel	<i>Galeopsis speciosa</i>	Roggelelie	<i>Lilium bulbiferum</i> subsp. <i>Croceum</i>
Doffe ereprijs	<i>Veronica opaca</i>	Rood guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>
Dreps	<i>Bromus secalinus</i>	Roze guichelheil	<i>Anagallis tenella</i>
Driekleurig viooltje	<i>Viola tricolor</i>	Ruige klapproos	<i>Papaver argemone</i>
Duits viltkruid	<i>Filago vulgaris</i>	Ruw pazelzaad	<i>Lithospermum arvense</i>
Dwergbloem	<i>Centunculus minimus</i>	Slofhak	<i>Anthoxanthum aristatum</i>
Eironde leeuwenbek	<i>Kickxia spuria</i>	Smal streepzaad	<i>Crepis tectorum</i>
Fijne ooievaarsbek	<i>Geranium columbinum</i>	Smalle raai	<i>Galeopsis angustifolia</i>
Franse boekweit	<i>Fagopyrum tataricum</i>	Spiesleeuwenbek	<i>Kickxia elatine</i>
Franse silene	<i>Silene gallica</i>	Stijf vergeet-mij-nietje	<i>Myosotis stricta</i>
Geel viltkruid	<i>Filago lutescens</i>	Stijve windhalm	<i>Apera interrupta</i>
Geoorde veldsla	<i>Valerianella dentata</i>	Stinkende kamille	<i>Anthemis cotula</i>
Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>	Valse kamille	<i>Anthemis arvensis</i>
Gespleten hennepnetel	<i>Galeopsis bifida</i>	Wilde ridderspoor	<i>Consolida regalis</i>
Getande veldsla	<i>Valerianella rimosa</i>	Wilde weit	<i>Melampyrum arvense</i>
Gewone duivenkervel	<i>Fumaria officinalis</i>	Witte krodde	<i>Thlaspi arvense</i>
Glad biggenkruid	<i>Hypochaeris glabra</i>		
Gladde ereprijs	<i>Veronica polita</i>		
Groot spiegelklokje	<i>Legousia speculum-veneris</i>		
Grote ereprijs	<i>Veronica persica</i>		
Grote klapproos	<i>Papaver rhoas</i>		

A19 Kruidenrijke akkerranden

Beschrijving

Beheerde akkerranden kunnen verschillende functies hebben. Ze kunnen dienen als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals veldleeuwerik en patrijs. In kleinschalige landschappen kunnen akkerranden echter ook een belangrijke functie hebben als voedselbron en schuilgelegenheid voor diverse soorten vogels (zoals keep, kneu, zomertortel, geelgors), zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Akkerranden bestaande uit een mengsel van bloemrijke kruiden en granen bedienen verschillende (akker)vogels. De kruidenrijke vegetatie trekt insecten aan, de (oliehoudende) zaden bieden voedsel in herfst en winter. Kruiden en graan blijven in de winter staan. Op deze manier blijft in het winterhalfjaar schuilgelegenheid en beschikbaarheid van voedsel (zaden) aanwezig. Akkerranden langs waterlopen kunnen dienen als middel om drift bij chemische bestrijding in de akker naar de waterloop toe te verminderen. Tenslotte kunnen ingezaaide kruiden natuurlijke vijanden aantrekken, die bijdragen aan een verminderde noodzaak voor chemische bestrijding.

Beheereisen

1. Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 februari uit één van de volgende gewassen of teelten: gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), groene braak of een combinatie van deze [9];

Aanvullende beheervoorschriften

2. Een kruidenrijke akkerrand is minimaal 3 en maximaal 18 meter breed;
3. Tussen 15 mei en 1 februari vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats;
4. Het collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels en verstrekt een inzaaiadvies.
5. De beheereenheid dient jaarlijks tussen 1 februari en 15 mei te worden ingezaaid met een zaaidichtheid conform beheerplan;
6. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3);
7. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan, tenzij het gaat om een rand van tenminste 9 meter breed waarin kruiden of granen zijn ingezaaid. In dat geval is een bemesting met vaste mest toegestaan, na afstemming met en akkoord van het Collectief;
8. De beheereenheid mag, in overleg met het collectief, jaarlijks op een ander bouwlandperceel worden aangelegd;
9. De beheerder draagt zelf zorg voor inzaai en zaaigoed, passend binnen het akkerbeheerplan. Er mogen geen extra niet-inheemse kruiden of kruiden van niet-autochtone herkomst ingezaaid worden. Zaaigoed kan worden afgenomen bij het collectief;
10. De beheereenheid wordt niet beweid.

PAKKETTEN	
19g1	Kruidenrijke akkerranden op klei
19g2	Kruidenrijke akkerranden op zand

Samenstelling akkerkruiden voor pakket Kruidenrijke akkerranden

Er kan in 2019 gekozen worden uit verschillende kruiden uit onderstaande lijst, waarbij deelnemers zelf bepaalde soorten eruit kunnen laten en er geschoven kan worden met de aandelen. De akkerflora dienen wel zuiver inheems van autochtone oorsprong te zijn (verkrijgbaar bij Biodivers en Cruydt-Hoeck). Deelnemers hebben de vrije keuze in de graansoort(en). Dat vergroot de mogelijkheid om graan-moeheid te voorkomen.

Het Collectief biedt 1 zaadmengsel zonder graan en 1 zaadmengsel met graan aan. In 2019 is voor haver gekozen, volgend jaar zal er een andere graansoort inzitten. In het kruidenmengsel zitten zowel de oude typische akkerkruiden als de FAB-kruiden van 2018 (FAB-kruiden zijn kruiden die specifiek goed zijn in het verhogen van het aantal natuurlijke vijanden voor plagen in bouwlandgewassen).

De zaaidichtheid ligt voor het mengsel van graan + kruiden tussen de 30-90 kg/ha. Deelnemers mogen zelf de precieze zaaidichtheid bepalen. Bij een hoge onkruiddruk in de bodem wordt aangeraden een hoge zaaidichtheid te hanteren.

Zaaidichtheid: 30-90 kg/ha

	Soort		
Aandeel % gewicht)	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Een-/meerjarig
	Bouwlandgewas		
90	Haver	<i>Avena sativa</i>	eenjarig
3,7	Vlas	<i>Linum usitatissimum</i>	eenjarig
3	Boekweit	<i>Fagopyrum esculentum</i>	eenjarig
1	Zonnebloem	<i>Helianthus annuus</i>	eenjarig
	Akkerflora		
0,1	Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>	eenjarig
0,1	Grote klaproos	<i>Papaver rhoeas</i>	eenjarig
0,1	Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>	eenjarig
0,1	Reukeloze kamille	<i>Tripleurospermum maritimum</i>	eenjarig
0,1	Dauwnetel	<i>Galeopsis speciosa</i>	eenjarig
0,1	Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>	eenjarig
0,1	Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	eenjarig
0,1	Rood guichelheil	<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	eenjarig
0,1	Witte krodde	<i>Thlaspi arvense</i>	eenjarig
	FAB-kruiden		
0,3	Fijn akkerscherm	<i>Ammi visnaga</i>	eenjarig
0,3	Koriander	<i>Coriandrum sativum</i>	eenjarig
0,3	Venkel	<i>Foeniculum vulgare</i>	meerjarig
0,3	Phacelia	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	eenjarig
0,2	Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	meerjarig
100			

A19 Patrijzenrand

Beschrijving

Volgens Duits concept zal er een kleurig en bewezen effectief habitat voor patrijzen en andere akkervogels aangelegd worden via stroken en/of blokken. De stroken/blokken liggen bij voorkeur niet langs doorgaande wegen of bos. Hiervan wordt jaarlijks 50% bloksgewijs geploegd, geëgd en opnieuw ingezaaid. Hierdoor ontstaat een afwisselend biotoop waardoor deze meerjarige bloemenblokken alles bieden wat een patrijs nodig heeft. Broedgelegenheid in het voorjaar, voedsel in de kuikenfase en dekking in de winter.

Beheereisen

1. Minimaal 90% van de beheereenheid bestaat van 1 mei tot 1 maart uit een combinatie van ingezaaide kruiden en braak [9];

Aanvullende beheervoorschriften

2. De rand is gemiddeld minimaal 12 en maximaal 30 meter breed en bestaat uit 3 stroken: braak en 2 stroken kruiden die beurtelings om het jaar geploegd en ingezaaid worden. De 2 kruidenstroken kunnen naast elkaar in de lengterichting (bij brede randen) of als blokken naast elkaar liggen. Door robuust brede randen wordt predatie via de grond beperkt. In overleg met en goedkeuring van het Collectief mogen twee (bijna) grenzende beheereenheden als 2 aparte stroken beheerd worden. De braakstrook is 3 meter breed en ligt altijd in de lengterichting naast een kruidenstrook;
3. De braakstrook van 3 meter breed wordt jaarlijks tussen 1 september en 15 april bewerkt (diepe of ondiepe grondbewerking) en blijft kaal (groene braak). In de periode van 1 maart tot 15 april mag een lichte grondbewerking (schoffelen, cultivateren, roteren, wiedeggen) worden uitgevoerd. In de periode 1 juli-15 september mag de rand eventueel gemaaid worden (maaisel mag blijven liggen).
4. Het Collectief levert jaarlijks voor 1 februari een akkerbeheerplan op, met daarin voorwaarden voor zaaidichtheden en zaadmengsels en verstrekt een inzaaiadvies.
5. In april van het eerste jaar wordt de beheereenheid ingezaaid met een voorgeschreven (tweejarig) mengsel en zaaidichtheid;
6. De beheerder draagt zelf zorg voor inzaai en zaaigoed, passend binnen het akkerrandenbeheerplan. Er mogen geen extra niet-inheemse kruiden of kruiden van niet-autochtone herkomst ingezaaid worden. Zaaigoed kan worden afgenomen bij het collectief;
7. In maart of april van het tweede jaar wordt de helft van de beheereenheid ondergewerkt en opnieuw ingezaaid. In het derde jaar volgt de andere helft en in het vierde jaar weer de eerste helft;
8. Tussen 1 mei en 1 maart vinden in de beheereenheid geen bewerkingen plaats (m.u.v. de braakstrook);
9. De beheereenheid wordt niet gemaaid (m.u.v. de braakstrook);
10. De beheereenheid ligt, om predatie vanuit de lucht te voorkomen, minimaal 100 meter verwijderd van hoogopgaande beplanting (bosjes, bomenrijen, hoge solitaire bomen). In overleg met en goedkeuring van het Collectief kan hiervan afgeweken worden;
11. Chemische onkruidbestrijding is enkel mogelijk conform het Protocol Chemische bestrijding bij agrarisch natuurbeheer (bijlage 3);
12. Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan;
13. De beheereenheid wordt niet beweid.

PAKKETTEN	
19g3	Patrijzenrand

Schematische weergave bewerkingen en inzaaien per onderdeel van de Patrijzenrand:

Patrijzenrand braak-bloemenmengsel-bloemenmengsel			
	Braak	Bloemenmengsel	Bloemenmengsel
	3,0 meter breed	6,0-15,0 meter breed	6,0-15,0 meter breed
Periode	Beheer stroken		
1e jaar			
	Grondbewerking tussen 1 september en 15 april	Inzaaien kruidenmengsel in april (kan eventueel ook in najaar voorafgaand aan jaar ingang beheercontract)	Inzaaien kruidenmengsel in april (kan eventueel ook in najaar voorafgaand aan jaar ingang beheercontract)
	Tussen 1 maart en 15 april mag een ondiepe grondbewerking worden uitgevoerd (schoffelen, cultivateren, roteren,...)	Bij teveel ongewenste kruiden rand maaien/bloten op minimaal 10 cm hoogte	Bij teveel ongewenste kruiden rand maaien/bloten op minimaal 10 cm hoogte
	Eventueel maaien tussen 1 juli-15 september (maaisel mag blijven liggen)		
2e jaar			
	Grondbewerking tussen 1 september en 15 april	Vegetatie onderwerken tussen 1 maart-30 april en evt. vals zaaibed maken	Rust -niets doen
	Tussen 1 maart en 15 april mag een ondiepe grondbewerking worden uitgevoerd (schoffelen, cultivateren, roteren,...)	Inzaaien kruidenmengsel in periode 1 maart-30 april	
	Eventueel maaien tussen 1 juli-15 september (maaisel mag blijven liggen)		
3e jaar			
	Grondbewerking tussen 1 september en 15 april	Rust -niets doen	Vegetatie onderwerken tussen 1 maart-30 april en evt. vals zaaibed maken
	Tussen 1 maart en 15 april mag een ondiepe grondbewerking worden uitgevoerd (schoffelen, cultivateren, roteren,...)		Inzaaien kruidenmengsel in periode 1 maart-30 april
	Eventueel maaien tussen 1 juli-15 september (maaisel mag blijven liggen)		
4e jaar			
	Grondbewerking tussen 1 september en 15 april	Vegetatie onderwerken tussen 1 maart-30 april en evt. vals zaaibed maken	Rust -niets doen
	Tussen 1 maart en 15 april mag een ondiepe grondbewerking worden uitgevoerd (schoffelen, cultivateren, roteren,...)	Inzaaien kruidenmengsel in periode 1 maart-30 april	
	Eventueel maaien tussen 1 juli-15 september (maaisel mag blijven liggen)		

Samenstelling akkerkruiden voor pakket Patrijzenrand

Het betreft een een- tot meerjarig mengsel.

Zaaidichtheid: 10 kg/ha

Soort			
Aandeel	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Een-/meerjarig
(% gewicht)	Gewassen		
15	Vlas	<i>Linum usitatissimum</i>	eenjarig
14	Boekweit	<i>Fagopyrum esculentum</i>	eenjarig
12	Zonnebloem	<i>Helianthus annuus</i>	eenjarig
5	Bernagie	<i>Borago officinalis</i>	eenjarig
5	Venkel	<i>Foeniculum vulgare</i>	meerjarig
10	Haver	<i>Avena sativa</i>	eenjarig
7	Luzerne	<i>Medicago sativa</i>	meerjarig
3	Phacelia	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	eenjarig
3	Esparcette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	meerjarig
7	Wilde rogge	<i>Secale multicaule</i>	meerjarig
Inheemse kruiden			
1,98	Pastinaak	<i>Pastinaca sativa</i>	
1	Groot kaasjeskruid	<i>Malva sylvestris</i>	meerjarig
0,5	Citroengele honingklaver	<i>Melilotus officinalis</i>	meerjarig
0,5	Witte honingklaver	<i>Melilotus albus</i>	meerjarig
1	Grote kaardebol	<i>Dipsacus fullonum</i>	tweejarig
1	Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	meerjarig
1	Cichorei	<i>Cichorium intybus</i>	meerjarig
2	Wilde peen	<i>Daucus carota</i>	meerjarig
2	Gewone margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	meerjarig
karacteristieke akkerflora			
1	Korenbloem	<i>Centaurea cyanus</i>	eenjarig
1	Grote klaproos	<i>Papaver rhoeas</i>	eenjarig
1	Gele ganzenbloem	<i>Glebionis segetum</i>	eenjarig
5	Bolderik	<i>Agrostemma githago</i>	eenjarig
0,01	Dauwnetel	<i>Galeopsis speciosa</i>	eenjarig
0,01	Akkervergeet-mij-nietje	<i>Myosotis arvensis</i>	eenjarig
100			

A19a1 Actief Randenbeheer bouwland (Waterschap Rivierenland)

Beschrijving

De beheereenheid bestaat uit een 4 meter brede rand langs een watervoerende sloot met als doel emissiebeperking van meststoffen en bestrijdingsmiddelen naar oppervlaktewater (inclusief talud) waar ontwikkeling van de agrobiodiversiteit plaatsvindt.

Beheereisen

1. De beheereenheid bestaat van 15 mei tot 1 september voor minimaal 90% van de oppervlakte uit gras of ingezaaide kruiden [9];

Aanvullende beheervoorschriften

2. De rand is 4 meter breed langs A-waterlopen. Langs B- en C-waterlopen is de rand 3 of 4 meter;
3. De beheereenheid wordt niet gescheurd of gefreesd;
4. De beheereenheid wordt niet beweide;
5. De beheereenheid wordt niet bemest;
6. Jaarlijks wordt minimaal 1 keer en maximaal 2 keer gemaaid in de periode vanaf 15 juni tot 1 oktober, waarbij het maaisel binnen 7 dagen wordt afgevoerd;
7. Mechanische bestrijding van onkruiden d.m.v. maaien is pleksgewijs toegestaan;
8. De rand kan incidenteel bereden worden ten behoeve van de bereikbaarheid van de gewassen op percelen en gebruikt worden voor slootonderhoud;
9. Slootmaaisel dient binnen 7 dagen van de randen afgevoerd te worden;

PAKKETTEN	
19a1	Actief randenbeheer bouwland

Samenstelling akkerkruiden voor pakket Actief Randenbeheer bouwland

Deelnemers zijn voornamelijk vrij in het kiezen van een eigen grassen- en/of kruidenmengsel, zolang deze maar inheems zijn.

Bijlage 3 Checklist onkruidbestrijding

Deze checklist maakt onderdeel uit van het protocol 'Gebruik herbiciden in pakketten Open akkerland'. Uitgangspunt van het protocol is dat de grootst mogelijke zorgvuldigheid toegepast wordt bij volveldse bespuitingen van herbiciden op percelen met akkervogelpakketten. Dit met als doel om het gebruik van herbiciden tot het minimum te beperken.

Als u gebruik wil maken van chemische onkruidbestrijding, is het noodzakelijk dat u vooraf onderstaand checklist invult en deze ter beoordeling voorlegt aan de coördinator / contactpersoon van collectief Rivierenland

Pas na akkoord van Rivierenland is het toegestaan (pleksgewijs) chemisch onkruid te bestrijden.

Wat doet u met het ingevulde formulier?

Deze checklist dient u als deelnemer ANLb in te vullen voorafgaand aan de eerste bespuiting. Heeft u één of meerdere vragen met 'nee' beantwoord, dan dient u contact op te nemen met het collectief. Zij zullen met u kijken of u wel/niet in aanmerking komt voor het gebruik van herbiciden in akkervogelpakketten. In alle andere gevallen willen wij u verzoeken uw ingevulde checklist te bewaren in uw administratie en een kopie hiervan te sturen naar het Collectief. Dit kan bij voorkeur per email naar: info@collectiefrivierenland.nl of per post naar het adres onderaan deze pagina. Vergeet niet om de checklist te voorzien van datum en te ondertekenen.

Bedrijfsgegevens

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Telnr:

Email:

KvK nummer:

1 Perceelskeuze

1.1	Perceel bestaat uit bouwland	☐ ja	☐ nee
1.2	Perceel kent in jaren voorafgaand normale gewasrotatie en landbouwkundig beheer	☐ ja	☐ nee
1.3	Onkruidbestrijding heeft in voorgaande jaren op gangbare wijze plaatsgevonden	☐ ja	☐ nee
1.4	Perceel kent normale onkruiddruk	☐ ja	☐ nee
1.5	Op perceel is in de twee jaren voorafgaand geen grond van buitenaf aangevoerd dat afkomstig is van slootkanten of braakliggend terrein	☐ ja	☐ nee

2 Zaadmengsel

2.1	Er is uitsluitend zaad gebruikt dat voorgeschreven en/of geleverd is door het collectief	☐ ja	☐ nee
2.2	De door het collectief voorgeschreven hoeveelheid zaaizaad is gebruikt	☐ ja	☐ nee
2.3	Indien bij 2.2 dit om wat voor reden dan ook niet is gebeurt, is het collectief daarvan in kennis gesteld.	☐ ja	☐ nee
2.4	Indien er overgezaaid is (verstuiving/vorst) is dit aan het collectief gemeld.	☐ ja	☐ nee
2.5	Er is rekening gehouden met de meest gunstige zaaioomstandigheden (vocht en temperatuur)	☐ ja	☐ nee
2.6	Er is ingezaaid vòòr de in de beheervoorschriften genoemde uiterste zaaidatum	☐ ja	☐ nee

3 Bemesting (facultatief)

- 3.1 Het perceel is niet bemest met organische mest of compost met daarin onkruidzaden, welke eenmaal tot ontwikkeling gekomen, chemisch bestreden zouden moeten worden ja nee

4 Grondbewerking

- 4.1 Voor de inzaai is een kerende grondbewerking uitgevoerd ja nee
4.2 Er is bij inzaai in het voorjaar minimaal één keer gebruik gemaakt van de "valsaaibedmethode" ja nee

5 Beheereisen (facultatief)

- 5.1 Tussen 1 maart en 15 september is het beheerperceel tweemaal gemaaid volgens het heersende maaieregime ja nee nvt
5.2 In het derde of het vierde beheerjaar is de gehele beheereenheid tussen 1 september en 15 april geploegd en opnieuw ingezaaid ja nee nvt
5.3 Tussen het moment van grondbewerking en inzaai is onkruidvorming tegengegaan middels extra grondbewerking. ja nee

6 Onkruidbestrijding

- 6.1 U kunt probleemonkruiden herkennen ja nee
6.2 Probleemonkruiden zijn vanaf het moment van inzaai effectief pleksgewijs bestreden. ja nee
6.3 Ten tijde van de mogelijkheid tot maaien heeft u zoveel mogelijk de veronkruidde plekken uitgemaaid ja nee nvt
6.4 U heeft bij de bestrijding binnen de beheermogelijkheden zoveel mogelijk rekening gehouden met het bloeitijdstip(zaadvorming) van probleemonkruiden ja nee
6.5 Indien u besluit over te gaan op onkruidbestrijding op perceel niveau heeft u zich er vooraf van vergewist al het mogelijke te hebben gedaan om probleemonkruiden te bestrijden ja nee
6.6 Voor de bestrijding van probleemonkruiden zijn enkel de officieel toegelaten middelen gebruikt ja nee
6.7 U bent in het bezit van een geldige spuitlicentie ja nee
6.8 U werkt met een SKL goedgekeurde spuit ja nee
6.9 U noteert het gebruikte middel en de datum van toepassing in uw administratie ja nee
6.10 U voert de bespuiting daar waar mogelijk uit vanuit het naastgelegen gewas om hiermee het berijden van de akkerrand zoveel mogelijk te voorkomen ja nee
6.11 U doet minimaal 1 week voorafgaand aan de bespuiting per email melding van de voorgenomen bespuiting bij het collectief (info@collectiefrivierenland.nl) ja nee

Datum:

Plaats:

Naam:

Handtekening:

Collectief Rivierenland
Postbus 2085
6802 CB Arnhem
info@collectiefrivierenland.nl

CONTACT

Bij vragen over uw beheer kunt u contact opnemen met onze coördinatoren:

ANV	Coordinator	Email	Telefoon
Tieler-en Culemborger Waarden	Peter van Noord	peter.vannoord@collectiefrivierenland.nl	06 – 55 83 45 32
Lingestreek	Corine Weiman	corine.weiman@collectiefrivierenland.nl	06 – 44 68 21 51
De Capreton	Theo van Goch	theo.vangoch@collectiefrivierenland.nl	06 – 26 68 27 28
Maas en Waal	Hotze hofstra	hotze.hofstra@collectiefrivierenland.nl	06 – 45 63 30 27
Vereniging Streekbeheer Rijnstromen	Marije Slijkhuis	marije.slijkhuis@collectiefrivierenland.nl	06 – 12 53 43 17
De Ploegdriever	Bart Willers	bart.willers@collectiefrivierenland.nl	06 – 13 02 10 03

Voor algemene vragen en meer informatie over agrarisch natuur- en landschapsbeheer kunt u een email sturen naar ons algemene adres: info@collectiefrivierenland.nl.

Collectief Rivierenland
 Postbus 2085
 6802 CB Arnhem